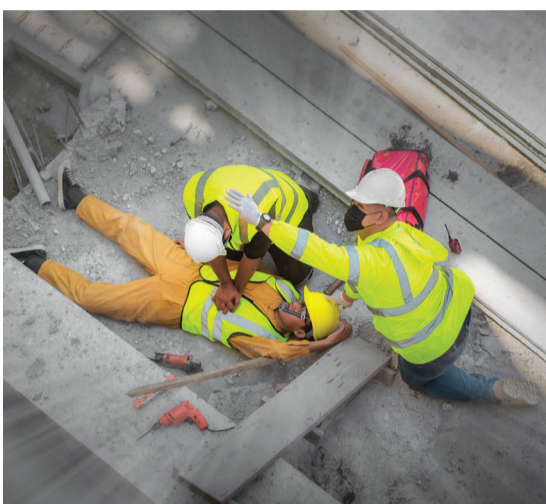

תאונות עבודה ומחלות מקצוע בעולם - בסימן עלייה

8,000 בני אדם נהרגים מדי יום ברחבי העולם כתוצאה מתאונות עבודה ומחלות מקצוע ● סיכום כנס בטיחות עולמי למאבק בתופעה

צילום אינסטיטוט Freepik

מאת ד"ר סמי סעדי

מנהל מחוז צפון במוסד לבטיחות ולגיהות

כנס הבטיחות העולמי, שהתקיים בקנדה בחודש ספטמבר, הוצגה תמונת מצב עגומה מאוד בכל הנוגע לתאונות עבודה ומחלות מקצוע ברחבי העולם. מספר מקרי המוות במגמת עלייה. מ-2.32 מיליון מקרי מוות בשנת 2014, בעקבות תאונות עבודה ומחלות מקצוע, עלה הנתון ל-2.78 מיליון מקרים בשנת 2017, ובשנת 2021 ההערכה היא שיעמוד על 2.91 מיליון מקרים. ארגון העבודה הבינלאומי ILO מעריך כי כ-2.91 מיליון נשים וגברים ברחבי העולם מתו בשנה החולפת מתאונות עבודה ומחלות מקצוע לעבודה, מתוכם כ-335 אלף מקרי מוות בתאונות עבודה ו-2.58 מיליון ממחלות מקצוע לעבודה. המשמעות היא כמעט 8,000 מקרי מוות מדי יום.

על פי ההערכות המשותפות הראשונות של ארגון הבריאות העולמי ו-ILO, במקום הראשון במקרי המוות הקשורים לעבודה היו אנשים שמתו כתוצאה ממחלות לב וכלי דם, ובמקום השני כאלה שסבלו מגידולים ממאירים. מיד אחרים - אנשים שסבלו ממחלות של מערכת הנשימה.

מחקר בין-לאומי בנושא החדר ההשקעות במניעה מעלה, כי כל דולר שהושקע בבטיחות ובבריאות מייצר יתרון פוטנציאלי של יותר משני דולר בהשפעות כלכליות חיוביות. תנאי עבודה בריאים תורמים לעסקים בריאים. "חזון אפס" (Vision Zero) הוא גישה טרנספורמטיבית למניעה, המשלבת שלושה ממדים של בטיחות, בריאות ורווחה בכל רמות העבודה. החזון של אפס תאונות עבודה, שהושק בקונגרס הבטיחות

"שואף לסטנדרט הכי גבוה ברמה העולמית"

יאיר גולן, סגן שרת הכלכלה והתעשייה ● החקיקה המתוכננת, התקן האירופי שהוא מקדם ושיתוף הפעולה עם המוסד לבטיחות ולגיהות

מאת המוסד לבטיחות ולגיהות

שיאיר גולן, סגן שרת הכלכלה והתעשייה, כנס לתפקידו, הרקע שלו כאלוף במיל, סגן הרמטכ"ל ומפקד פיקוד העורף שירת אותו בדרך לקביעת העדים השאפתניים שהציב לעצמו, ובראשם - אפס הרוגים בתאונות עבודה בשנה. "אנחנו רחוקים עדיין מהסטנדרטים של מדינות המערב בכל הנוגע לחקיקה בנושא בטיחות בעבודה", הוא אומר. "יש הרבה קווי דמיון בין בטיחות צבאית, שעליה הייתי אמון, ובטיחות בבנייה. מדובר בתרבות של בטיחות ובניית מערכות, ומאחר שיש לי ניסיון עשיר בתחום, אני אופטימי לגבי היכולת להוביל לשינויים, גם בענף הבנייה. אישית, אני מגיע מגישה מערכתית ולא מטיפול נקודתי בבעיה מסוימת. קחי, למשל, את נושא ההכשרה וההסמכה. לא ייתכן שבאתר בנייה, עתיר מקצועות מורכבים, לא תהיה הכשרה מינימלית, שכוללת פרק על בטיחות. כנ"ל לגבי כל מקצוע בתחום, ויתרה מכך - כל אדם שמעביר הכשרה על בטיחות צריך להיות חלק מגוף שהוסמך לכך".

עם נציגי שירות המדינה. מספר המתים ממחלות תעסוקתיות מדי שנה הוא 800 איש, בהערכה זוהרה, וזה נתון מטריד, שחייב להשתנות. אנחנו מתחילים בהליך איתור מועמדים לתפקיד רופא תעסוקתי ראשי, שתהיה לו עוצמה ויכולת לבצע שינוי מערכתי מרחיק לכת. אנחנו מדורגים במקום לא מספיק גבוה בדירוג העולמי בתחום של מניעת מחלות בעבודה, כתוצאה מעיסוק בחומרים רעילים".

מה החזון שלך?

"אני אדם מפוכח. במישור ההצהרתי ברור לי שכמו בתאונות דרכים ובאימונים, נראה שלעולם יהיו גם תאונות עבודה, אבל אני שואף להגיע לסטנדרט הכי גבוה ברמה העולמית, כמו באנגליה ובגרמניה - שלושה הרוגים על כל מאה אלף איש. אצלנו המספר הוא 11.2, וחייבים להוריד את זה".

יש מגמה של שינוי תפיסה בשטח?

"בהחלט. כשאני רואה שורה של סימולטורים, או בשאתר בנייה במרכז הארץ אני רואה שכל עובד עובר זיהוי פנים ותדריך בטיחות של עובדים מזהמים, יש פה שינוי של תרבות ארגונית. אני בקשר הדוק עם המוסד לבטיחות ולגיהות, ועם ד"ר מיקי וינקלר שעומד בראשו, שעושה עבודה יוצאת מהכלל בקידום תרבות הבטיחות בעבודה, ובמקביל, אני בקשר עם התאחדות הקבלנים וההסתדרות, ועם הקרן לעידוד ענף הבנייה. מדובר באנשים טובים, שיש להם הבנה שנדרש שינוי עמוק, ואת זה אני באישור הכלכלה והתעשייה, שבראשו עומדת השרה אורנה ברביבאי, מתכננים להוביל - מהפועל בשטח ועד לקבלן הגדול בארץ".

מה סדר העדיפויות שלך במסגרת תחום אחריותך?

"מבחינתי, הנושא הבער כרגע הוא פיגומים. מדינת ישראל תעבור לפיגומים מודרניים לפי תקן אירופי. לאחר חיכוכים קשים עם מכון התקנים, הסמכנו יצחק ישראלי ושני יצרנים בחו"ל ואני מקווה שהמספר יגדל בהקדם ל-10-8 יצרנים. זה יבוצע ברמה של תקנה מחייבת, שתשפיע על כל ענף הבנייה. השלב הבא יהיה מבנה ארגוני. המוסד לבטיחות ולגיהות עושה עבודה חשובה, ובמקביל, לדעתי, צריך להוסיף רשות בטיחות. במקביל, גם רשות בריאות תעסוקתית כגוף סטטוטורי".

מה בנוגע לבריאות תעסוקתית?

"המצב חמור אף יותר בתחום הזה. בדיוק היום דיברתי על זה

"היעד: ירידה חדה בשיעור הטעויות הרפואיות עד 2030"

ארגון הבריאות העולמי מתכנן שינויים מרחיקי לכת ● האמצעים: שיפור המערכות הרפואיות, והעלאת המודעות לנושא הבטיחות

צילום אינסטיטוט Freepik

מאת פרופ' יואל דונחין

ארגון הבריאות העולמי פרסם בימים האחרונים מנשר, המבטא את השקפת עולמו לגבי בטיחות המטופל והמטפל במערכות הבריאות. היעד לשנת 2030 הוא ירידה חדה בשיעור הטעויות, וזאת, בעזרת כמה אמצעים, ובראשם הטמעת הרעיון כי אכן ניתן למנוע את הטעויות ואת הנזק לחולים. במקביל, יש לבנות מערכות רפואיות שבהן החולה יהיה מוגן ולהשקיע משאבים בשיטות ובהעצמת החולים ומשפחותיהם בדרך לבניית מערכת בטוחה יותר, וכמובן - שיתוף ידע, חינוך לבטיחות ויצירת אווירת בטיחות. לפני כ-20 שנה, לא היה אפשר כלל לדבר על טעויות ועל תקלות רפואיות. נושא זה נדון רק במסגרת תביעות משפטיות. בספרות הרפואית כמעט אין דיווחים על טעויות ועל מוות של חולים כתוצאה מהן. כיום, אומרים מומחי ה-WHO (ארגון הבריאות העולמי), כי מספר המתים בשל טעויות רפואיות עולה על מספר המתים בשל מלריה. הדרך להשגת היעדים ברורה לכתובי הדוח הבינלאומי, אולם היא עדיין רחוקה מהשגרה של העוסקים ברפואה.

העקרונות המנחים הם:

- פרואקטיביות - הצבעה על מקור התקלה לפני התרחשותה, ונקיטת צעדי מניעה.
- יצירת "תרבות בטיחות" במקומות העבודה, באופן שמבטא לכל עובד כי ההנהלה מייחסת לבטיחות חשיבות עליונה, וכל עובד הוא "נאמן בטיחות".
- דגש על גורמי הנדסת אנוש - בסביבת העבודה הרפואית, בבית החולים, במרפאה, במכוני הדימות.

לא רק במדינות עולם שלישי

הטעויות הרפואיות מתרחשות לא רק בבתי חולים

במדינות עולם שלישי או בארצות דלות משאבים, אלא בכל מקום בעולם, כולל בתי החולים המפוארים והיקרים בארה"ב, מרכזי רפואה בבוסטון, ניו יורק ופילדלפיה.

שיטת "פסק זמן" או התדריך משותף

שינויים ניכרים חלו בהתייחסות לבטיחות בבתי החולים. כל אדם, המגיע לביצוע פעולה כירורגית בבית החולים, נשאל לשמו וחייב לומר את מספר הזיהוי שלו כמה פעמים. אלה חייבים להיות מתאימים לכתוב בגיליון ועל הצמיד שעל אמת היד.

בטיחות רפואית

חשיבות הבטיחות היא נושא מדובר בפי כל מנהל רפואי. במוסדות הרפואה קיימת מחלקה משפטית עם מספר ניכר של עורכי דין ויועצים משפטיים, אבל רק בבית חולים אחד בישראל קימת משרה מלאה למהנדס אנוש. המצב דומה גם בארצות הברית ובקנדה, שם קיים מספר זניח, יחסית, של מומחי הנדסת אנוש המועסקים כצוות של בית החולים. הדרך למניעת תקלות וטעויות מבוססת כיום על ההכרה כי האדם, על חולשותיו הקוגניטיביות - בין אם מטפל ובין אם מטופל - זקוק לתמיכה, לסיוע ערכי של ההנהלה ביצירת סביבת עבודה שאינה עוינת. ●

מדריך לניהול סיכונים פסיכולוגיים

תקן חדש בניהול סיכונים פסיכולוגיים לקידום רווחת העובדים, כחלק ממערכת ניהול הבריאות והבטיחות ● לידיעת הציבור וממוני הבטיחות

מאת ד"ר לליב אגוזי

יחידת המחקר, המוסד לבטיחות ולגיהות

עולם כיום, עולה יותר ויותר ההכרה בחשיבותם של גורמים פסיכו-סוציאליים, שהם אתגר גדול, בהיותם קשורים לבריאות פסיכולוגית, לשלמות (רווחת) העובדים ולבטיחות ובריאות במובן הרחב יותר. העדכון לתקן ISO 45001, שייצא לקראת סוף השנה, עוסק בגורמים הקשורים גם לעלויות כלכליות, לארגונים ולחברה בכלל. מבחינת העובדים, ההשפעות השליליות של גורמים פסיכו-חברתיים יכולות לכלול בריאות לקויה ומצבים נלווים (לדוגמה, מחלות לב וכלי דם, הפרעות שלד-שריר, סוכרת, חרדה, דיכאון, הפרעות שינה ועוד), התנהגויות הקשורות לבריאות לקויה (שימוש לרעה בחומרים או אכילה לא בריאה) וסיכון מוגבר לתאונות ולטעויות. כמו כן, השפעות שליליות רלוונטיות לנושאים כגון שביעות רצון, מחויבות ופרייון עבודה.

עלויות כלכליות גבוהות

מבחינת הארגונים, תוצאות שליליות לגורמי סיכון פסיכו-סוציאליים כוללות עלויות כלכליות גבוהות, בשל היעדריות, תחלופה וביצועים רבים שירות באיכות פחותה. אף שישנם גורמים רבים ומגוונים, שמשפיעים על רווחתם ועל בריאותם של העובדים, ארגון יש תפקיד משמעותי במניעה ובצמצום של